

დავით მაზიაშვილი
(საქართველო)

კონსტანტინე ბრეგადის Magnum Opus
(რეცენზია კონსტანტინე ბრეგადის წიგნზე
„გოეთეს „ფაუსტი“: სიმბოლიკა და პოეტიკა“)

<https://doi.org/10.62119/sjn.26.2025.9554>

პროლოგი

თსუ-ს ასოცირებული პროფესორი კონსტანტინე ბრეგადე ქართულ ლიტერატურათმცოდნეობაში კარგად ცნობილი და სანდო მკვლევარია. მისი კვლევის ობიექტი ქართულ-გერმანული ლიტერატურული პროცესებია, რომელიც მის წიგნებსა და პუბლიკაციებშია ასახული: „გერმანული რომანტიზმი“ (2012), „ქართული მოდერნიზმი“ (გრ. რობაქიძე, კ. გამსახურდია, გ. ტაბიძე) (2013), „მოდერნი და მოდერნიზმი“ (2018) თუ „ორი ცდა გოეთეზე: გოეთეს მსოფლმხედველობა. გოეთე და ნიცშე“ (2022). ეს უკანასკნელი პროფ. კ. ბრეგადის კვლევით „რეპერტუარში“ განსაკუთრებით საყურადღებოა, რადგან ის გოეთეს შემოქმედების უსასრულო აზრებისა და ფორმების სამყაროსთან მკვლევრის მიახლების ერთგვარი „პროლოგია“, რომელსაც მალევე 637 გვერდიანი კვლევა – „გოეთეს „ფაუსტი“: სიმბოლიკა და პოეტიკა“ (2024), როგორც Magnum Opus-ი მოჰყვა.

გერმანულენოვან მხატვრულ ლიტერატურას და მსოფლიო გერმანისტიკას სქელკანიანი წიგნებით ვერ გააკვირვებ. თუმცა, საქართველოში გოეთეს „ფაუსტის“ კვლევის ხელახლა დამკრა, მისი სიმბოლიკისა და პოეტიკის ერთიანი მონოგრაფიული სახით კომპლექსურად გააზრება, ახალი კვლევითი ორიენტირების გამოკვეთა და თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობითი, თეორიული თუ ჰერმენევტიკული მეთოდოლოგიით შესწავლა სიახლეა ქართულ სინამდვილეში. ამიტომ პროფ. კ. ბრეგადის მონოგრაფიამ საქართველოში გოეთეს შემოქმედების შესწავლის „დაკარგული დროის ძიებისა“ და „დროთა კავშირის აღდგენის“ ფუნქციაც იტვირთა.

პირველი აქტი - დაკარგული დროის ძიება

პროფ. კ. ბრეგადე მის მონოგრაფიაში მრავალმხრივ და კომპლექსურად შეისწავლის „ფაუსტურ“ საბადოში დალექილ ისეთ რთულ და კომპლექსურ საკითხებს როგორცაა: ტრაგედიის პოეტოლოგია, ფაუსტის, როგორც პერსონაჟის არსი და მსოფლმხედველობა, მეფისტოფელის, როგორც სამყაროული

პირველსაწყისის სიმბოლიკა, გრეთჰენის პერსონაჟი და სექსუალური მორალი, ეროსის კონცეფცია, თავისუფლების გაგება, განათლება, ინტერტექსტუალობა და ა.შ. თუმცა, ნაშრომის „საკვლევი ხერხემლის“ გარდა აღსანიშნავია მონოგრაფიის შესავალი, რომელშიც ავტორი, ფილოლოგიურ-ფილოსოფიური კრიტიკული ანალიზით, სხვადასხვა თაობის ცნობილი ქართველი (აქაური) და გდრ-ლი გერმანელი (იქაური) მეცნიერების მიერ გარდასულ დროში დაწერილი ფაუსტური პარადიგმების კრიტიკულ-ისტორიულ რევიზიას და ქართული გოეთოლოგიისა და ფაუსტოლოგიის დასავლეთევროპულ თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობით ორბიტაზე გადაყენას გვთავაზობს.

მეორე აქტი – დროთა კავშირის აღდგენა

პროფ. კ. ბრეგადის ცხრათავიან მონოგრაფიაში, დასავლეთევროპულ ლიტერატურულ-კრიტიკულ ტრადიციაში გადასვლას ყველაზე კარგად მემვიდე თავი გამოხატავს. გოეთეს „ფაუსტში“ მოდერნის ეპოქისა და მოდერნულობის წინათგრძნობის გოეთესეული ვიზიონის ბატონი კ. ბრეგადისეული ვარიაციები არა მხოლოდ საინტერესო, მნიშვნელოვანი და სანდო გზამკვლევი, არამედ ახალი კვლევითი იდეების „ყუთიცაა“. ამ მხრივ გამოვარჩევი სიმბოლიკისა და პოეტიკის კომპლექსური ანალიზით გაჯერებულ ნაწილს ლაბორატორიის სცენის (ჰუმუნკულუსის „გაკეთება“) და თანამედროვე სამყაროში კლონირების პრობლემატიკის შესახებ, რომელიც პირდაპირ ეხმიანება, როგორც მოდერნსა და პოსტმოდერნის ეპოქაში ამოზრდილ ტექნო-მეცნიერულ მიღწევებს, ისე პოსტჰუმანიზმსაც. ამიტომ ახალ სამყაროში, ადამიანის კლონირების, ხელოვნური ადამიანის (ჰუმანოიდ-ანდროიდის) „გაკეთების“, ხელოვნური ინტელექტის განვითარების და უტოპიურ-ანტიუტოპიურ სამყაროს დაბადების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ლიტერატურულ-მხატვრულ წყაროდ გოეთეს „ფაუსტი“ გვევლინება.

CODA

რა თქმა უნდა, ერთი რეცენზია, მით უფრო ჩემი „ორაქტიანი დრამა“ სრულად ვერ წარმოაჩენს პროფ. კ. ბრეგადის Magnum Opus-ის მასშტაბებს, სიღრმეს, კომპეტენტური და აკადემიური მსჯელობით გაჯერებულ ინტერდისციპლინურ მიმართულებებს, რომელიც სრულად პასუხობს გოეთოლოგიური და ფაუსტოლოგიური კვლევების საუკეთესო ტრადიციებს თუმცა, ქართული შტრიხებით. *Finita la commedia. Ave.*

David Maziashvili
(Georgia)

Konstantine Bregadze's Magnum Opus
(Review of Konstantine Bregadze's book
"Goethe's Faust: Symbolism and Poetics")

Summary

Keywords: Johann Wolfgang Goethe, "Faust", Konstantine Bregadze.

Konstantine Bregadze, Associate Professor at Tbilisi State University, is a well-known and trusted scholar in the field of Georgian literary studies. His research focuses on Georgian-German literary processes, reflected in his significant books and publications: "German Romanticism" (2012), "Georgian Modernism (Grigol Robakidze, Konstantine Gamsakhurdia, Galaktion Tabidze)" (2013), "Modern and Modernism" (2018), and "Two Essays on Goethe" (2022). The latter is particularly noteworthy in Prof. Bregadze's research "repertoire," as it serves as a kind of prologue to his deeper engagement with the infinite world of Goethe's ideas and forms – soon followed by his 638-page study "Goethe's Faust: Symbolism and Poetics" (2024), which stands as his Magnum Opus. In this monograph, Prof. Bregadze examines in a multifaceted and complex manner the intricate issues embedded in the "Faustian" corpus, including: the poetics of the tragedy, the essence and worldview of Faust as a character, the symbolism of Mephistopheles as a primordial cosmic force, the character of Gretchen and sexual morality, the concept of Eros, the understanding of freedom, education, intertextuality, and more. Beyond the "spinal column" of the study, the monograph's introduction is also remarkable, where the author, through philological-philosophical critical analysis, undertakes a critical-historical revision of various "Faustian paradigms" written in the past by notable Georgian and East German scholars. He proposes a repositioning of Georgian Goethe studies and Faustology within the orbit of contemporary Western European literary criticism. Of course, a single review cannot fully convey the scope, depth, and interdisciplinary richness of Prof. Bregadze's Magnum Opus, filled with competent and academically rigorous analysis that aligns with the finest traditions of Goethean and Faustian scholarship – yet with uniquely Georgian nuances. The transition into the Western European literary-critical tradition is perhaps best exemplified in Chapter Seven of Prof. Bregadze's nine-chapter monograph. His variations on Goethe's vision of modernity and

the premonition of the modern age in Faust are not only reliable, engaging, and academically significant, but also serve as a "box" of new research ideas. Particularly notable is the part analyzing the laboratory scene (the "creation" of Homunculus), filled with complex symbolic and poetic interpretation, which directly engages with the issues of cloning in the modern world. This section resonates strongly with technological advancements born in the modern and postmodern era, as well as with posthumanist thought. In this sense, Faust emerges as one of the most important literary and artistic sources for the new world – concerning human cloning, the "creation" of artificial humans (humanoid androids), the development of artificial intelligence, and the birth of utopian and dystopian worlds.